

Ergernis/ (zich) ergeren

Het Griekse woord is 'skandalon' (waarvan ons woord schandaal afstamt).¹

Een 'skandalon' is het voorwerp in een valstrik, waaraan het lokaas zit en dat de val doet dicht springen.²

Figuurlijk is het een woord of een daad of een gebeurtenis of een persoon of een situatie, die men uit de weg moet gaan, wil men er niet aan verongelukken. Men waarschuwt ertegen, zoals men waarschuwt tegen gladde wegen of een zachte berm of liever: tegen een valkuil (zie afbeelding)

Hoe gemeen, als ik mijn been uitsteek om iemand te laten struikelen.

In het N.T. wordt het woord (evenals het werkwoord 'skandalizoo') gebruikt in godsdienstige zin: ergeren, aanstoot geven, klem zetten; ten val brengen, tot zonde verleiden. Passief: geërgerd worden, aanstoot nemen, argeloos in de val lopen. De King James vertaling heeft: be offended (geërgerd worden).

Teksten met het kernwoord ergernis volgens Robertson's Word Pictures (Bible Works): Job 34:31, Ps. 73:15, Ps. 119:165, Jer. 2:3, Jer. 50:7, Hos. 4:15, Hab. 1:11, Matt. 5:29, Matt. 5:30, Matt. 13:41, Matt. 17:27, Matt. 18:6, Matt. 18:8, Matt. 18:9, Mk. 9:42, Mk. 9:43, Mk. 9:45, Mk. 9:47, Lk. 17:2, Jn. 6:61, 1 Co. 8:13, Jas. 2:10, Jas. 3:2

Jezus – een 'skandalon'

Het opzienbarende is, dat Jezus Zelf als een 'skandalon' kan functioneren, zodat mensen over Hem struikelen. In Luk. 2:34 is het Simeon die tegen Maria zegt, dat haar Zoon gezet wordt tot een val en opstanding van velen in Israël.

Jezus Zelf voorspelt later, dat velen zich aan Hem zullen ergeren. Zie Matth. 11:6; 24:10; Luk. 7:23. Zij zullen zich beledigd/ gekwetst voelen (King James vertaling heeft: offended). Zoals de Farizeeën die over Jezus heen vallen en zich wegens Zijn woorden verontwaardigd en boos van hem afkeren (Matth. 15:12). En ook Jezus' dorpsgenoten die zich afvragen wat de zoon van de timmerman Jozef en van Maria en van hun gezin die zij zo goed kennen, nu eigenlijk voorstelt, stoten zich aan Jezus en Zijn optreden in Nazareth (Matth.13:57; Mark. 6:3).³

Maar ook Jezus' discipelen zullen struikelen over Jezus in de laatste nacht van Zijn leven en aanstoot aan Hem nemen. Zie Matth. 26:31, 33; Mark. 14:27, 29. Vgl. Joh. 6:61; 16:1. En als zij weldra vervolgd worden, zal dat gevaar hen ook bedreigen. Vgl. Matth. 13:21; Mark. 4:17.

⁴

---

¹ Bij deze voordracht is o.a. gebruik gemaakt van Ds. F. J. Pop, *Bijbelse woorden en hun geheim...*; 's Gravenhage 1964, s.v. ergernis (blz.133).

²1. Robertson's Word Pictures (BibleWorks): 'Papyri examples mean trap or snare (valstrik) which here tripped the Jews who wanted a conquering Messiah with a world empire, not a condemned and crucified one (Mt 27:42; Lu 24:21).

³ Zij struikelden over hem ofte wel: zij keerden zich tegen Hem.

⁴ M.Henri schrijft, dat er vele omstandigheden zijn, waardoor men aan Hem geërgerd wordt: 'The meanness of his appearance, his education at Nazareth, the poverty of his life, the despicableness of his followers, the slights which the great men put upon him, the strictness of his doctrine, the contradiction it gives to flesh and blood, and the sufferings that attend the profession of his name; these are things that keep many from him, who otherwise cannot but see much of God in him. Thus he is set for the fall of many, even in Israel ([Luk 2:34](#)), a *Rock of offence*, [1Pe 2:8](#). ('

Daarom waarschuwt Paulus tegen het aanrichten van tweedracht en ergernissen tegen de ... leer...(Rom.16:17)

Steen des aanstoets/ rots der ergernis

In Rom. 9:33⁵ en 1 Petr. 2:7⁶ wordt gesproken over een steen des aanstoets en een rots der ergernis; en dan gaat het over de hoeksteen van Ps.118:22; in het NT uitgelegd met het oog op Messias Jezus. Hij is het die het gehele bouwwerk van Gods gemeente draagt en bijeenhoudt. Maar deze is geworden tot een steen waaraan men zich stoot en een rotssteen waarover men struikelt(Jes. 8:14: voor de twee huizen van Israël en voor de inwoners van Jeruzalem).

Bedoeld is, dat Messias Jezus voor de Joden degene is, over Wie zij godsdienstig gezien, struikelen. We kunnen daarbij denken aan 1 Kor. 1:23, waar van een gekruisigde Messias wordt gezegd, dat dit voor Joden een 'skandalon' is (en voor heidenen een dwaasheid). Ook in Gal. 5:11 heet het kruis van Jezus het 'skandalon'. In de gekruisigde Messias vallen de grote beslissingen. Men wordt tegenover Hem voor- of tegenstander, wordt door Hem gered of komt aan Hem ten val.

Het is niet moeilijk om vast te stellen wat met de twee uitdrukkingen 'steen des aanstoets' en 'rots der ergernis' (struikeling) is bedoeld. Is het immers niet ergerniswekkend te vernemen, dat hoeren en tollenaars ons voorgaan in het Koninkrijk van God? En hebben niet ook Joden hals en benen gebroken over Jezus. Het zoenbloed van het kruis is een sta in de weg voor de 'doe het zelve'.⁷

Tenslotte echter komt er weldra een dag, dat 'al de ergernissen en die de ongerechtigheid doen uit Gods Koninkrijk vergaderd zullen worden' (Matth.13:41). Vgl. Zef. 1:3.

Uw (rechter)oog/ uw (rechter)hand/ uw voet ergert u

Er is nog een ander aspect van het woord 'skandalon' dat niet vergeten mag worden. Het kan zijn, dat een volgeling van Jezus dreigt ten val te komen, door wat zijn oog ziet en/ of door dat waar zijn (rechter)hand zich naar uitstrekt en/ of door de weg waarop zijn voet gaat. De ergernissen zijn hier dan allerlei dingen, waardoor de gelovige ten val kan komen (bijv. Matth. 5:29; 30; 13:21, 41; 18:7; 24:10). Te denken is aan het overspelig kijken naar een vrouw (Matth.5:28, 31vv), maar ook aan een situatie van vervolging (Matth.13:21; 24:9) en aan het laten struikelen van een kleine in het geloof (Matth.18:6). Zie onder. Die ergernissen moeten komen, maar wee die mens door wie zij komen (Matth. 18:7). Vgl. Luk. 17:1.

---

⁵.Robertson's Word Pictures (BibleWorks): 'They stumbled at the stone of stumbling'. 'The quotation is from Isa 8:14. 'Proskoptoo' means to cut (koptoo) against (pro) as in Mt 4:6; Joh 11:9f. The Jews found Christ a 'skandalon' (1Co 1:23).'

⁶ Robertsons's Word Pictures: 'This verse is from Ps 118:22 with evident allusion to Isa 28:16. See Mt 21:42; Mr 12:10; Lu 20:17, where Jesus himself quotes Ps 118:22 and applies the rejection of the stone by the builders to the Sanhedrin's conduct toward him. Peter quoted it also (and applied it as Jesus had done) in his speech at the Beautiful Gate (Ac 4:11). Here he quotes it again to the same purpose.'

⁷ H. Ridderbos (*Paulus, ontwerp van zijn theologie*; Kampen 1966; , blz. 152) schrijft: 'Vraagt men waarin deze ergernis of aanstoot bestaat, dan kan dit blijkens heel het verband niets anders betekenen dan dat Israël zich zijn eigen gerechtigheid niet heeft willen laten ontnemen en dat het zich dus daaraan gestoten heeft, dat Zion alleen dan gebouwd wordt, wanneer het uitsluitend op God en niet op mensenwerk vertrouwt.' En op dezelfde blz. (noot 137): 'De aanhaling in Rom. 9:33 is een combinatie van twee teksten uit Jesaja, nl. 28:16 en 8:14 waarvan de eerste van het werk Gods als het fundament van Israëls heil spreekt...'

Laat ieder zich dan resoluut daarvan afkeren, zijn oog uittrekken, zijn hand afkappen en zijn voet afhouden. Hij kan beter met één oog, hand en voet door het leven gaan dan met twee van die in het helse vuur geworpen te worden, in het onuitblusselijk vuur. Zie Matth. 5:29v; 18:8v; Mark. 9:43, 45, 47. Het spreekt vanzelf, dat Jezus hier hyperbolisch spreekt. Maar niet te vergeten is, welke gevolgen deze ergernissen teweeg brengen. De hel met onuitblusselijk vuur. Dat liegt er niet om.⁸

Zijn naaste ten val brengen

In Rom. 14:13; 1 Kor. 8:13; 1 Joh. 2:10 wordt ertegen gewaarschuwd, dat de ene christen door zijn gedrag een andere christen ten val zou brengen. Vgl ook Matth 17:27 waar Jezus de ernstige raad geeft om het wekken van ergernis te voorkomen. Vooral het ergeren van de kleinen (Luk.17:2), dat zijn de beginnelingen en zwakken in het geloof, moet voorkomen worden. Wie dezen laat struikelen, kan beter met een molensteen om de hals in de diepte van de zee geworpen zijn. Echter, 'Die zijn broeder liefheeft, blijft in het licht, en geen ergernis is in hem (1 Joh. 2:10).

In Rom. 14:21 en 1 Kor. 8:13 waarschuwt de apostel tegen ergerniswekkend gedrag door het eten van bepaalde spijzen, waaraan zwakken in het geloof aanstoot nemen. We denken hier dan o.a. aan Joodse volgelingen van Jezus die altijd kosjer gegeten hadden en zeker bijv. geen varkensvlees zouden eten of christenen in het algemeen die geen vlees dat uit de tempels van de afgoden kwam, wilden eten en daarmee hun gemoedsrust zouden verliezen.⁹

De apostel Paulus staat in vuur en vlam (hij wordt vuurrood van schaamte en verdriet), als daar iemand in de gemeente is, een beginneling in het geloof, die zich misgaat, doordat de satan hem in de val heeft gelokt, zodat hij als een schaap onbedacht zijn herder heeft verloren (2 Kor.11:29: Wie wordt geërgerd, dat ik niet brand?).

Vraag is natuurlijk, hoever men moet gaan in het zich onthouden van bepaalde dingen of het vermijden van bepaalde handelingen, mede ter wille van gevoelige medechristenen. Te denken is hier o.a. aan het dragen van al te uitdagende kleding, zeker in onze dagen van naaktcultuur. Een ander voorbeeld is: het overmatig drinken van sterke drank.

Gezegend die mens daarentegen die in plaats van zijn naaste te ergeren en ten val te brengen, een zondaar van de dwaling van zijn weg bekeert, daardoor een ziel van de dood behoudt en menigte der zonden bedekt (Jak. 5:20).

---

⁸ Robertson's Word Pictures (Bible Works) bij Mark 9:43: 'Into hell, into the unquenchable fire...Not Hades, but Gehenna. Asbeston is alpha privative and sbesto from sbennumi to quench. It occurs often in Homer. Our word asbestos is this very word. Mt 18:8 has "into the eternal fire." The Valley of Hinnom had been desecrated by the sacrifice of children to Moloch so that as an accursed place it was used for the city garbage where worms gnawed and fires burned. It is thus a vivid picture of eternal punishment.

⁹ Robertson's Word Pictures in Bible Works): 'Late verb (LXX and N.T.) to set a trap-stick (Mt 5:29) or stumbling-block like 'proskomma' in verse 9 (cf. Ro 14:13,21)...Paul had rather be a vegetarian than to lead his weak brother to do what he considered sin.